

Vocabulari : *alengar, alengà's* (II)

A la ficha 29 qu'avem parlat deu verb ***alengar*** emplegat sustot en la forma pronominau ***alengà's***⁽¹⁾. Que vam balhar quauques exemples mei quan aqueth verb ei sinonime d'*acapçar, aviar, entinoar*.

Ex1 - Tè, l'aut dia que passèi per vòste. Qu'ei vist que lo vesin avè tostamps aquera gran pièla de lenha a escalhar.⁽²⁾ *Qu'a atendut pro e adara dab aquesta gran calor que m'estonaré que s'i atalèssi !*⁽³⁾

- Cara't ! ***Que s'i ei alengat de gran matin***⁽⁴⁾ e que s'i hè a ***mathar*** !⁽⁵⁾

Ex2 - Ditz-me Marieta, quin tà'c viras⁽⁶⁾ *dab l'arrèrhilha ? Qu'ei tostamps penuda au son aparelh ?*

- Tè, com ei lo darrèr dia de vacanças, ***a sobras de pleitejar,***⁽⁷⁾ ***que s'i ei totun alengada a har los devers !***

Qu'avem ací l'emplec classic deu verb ***alengar*** o ***purmèr***⁽⁸⁾ ***alengà's***. En los dus cas l'accion qu'a començat : lo vesin ***qu'ei de cap a***⁽⁹⁾ escalhar lenha (*Ex1*) e la gojateta qu'ei de cap a har los devers (*Ex2*). Mes que vam véder, dab exemples notats en batalar dab locutors naturaus que n'ei pas tostamps exactament atau.

Ex3 L'Alèxis de Gabaish que vòu apréner au son hilh a podar⁽¹⁰⁾ *la vinha. Que'u ditz atau :*

Que't vau alengar tant qui volhas⁽¹¹⁾ *mes après qu'ac haràs tot sol.*

Ex4 A Peiran⁽¹²⁾ *que hessejan,*⁽¹³⁾ *lo Bernat que ditz :*

Lo temps que s'alenga que vam anar téner.⁽¹⁴⁾

Que disen ***lo temps que s'alenga*** pr'amor ***lo temps que vira bèth***⁽¹⁵⁾ e que comença de har calor.

Ex5 - Ditz-me Carles, avez començat de bojar ?⁽¹⁶⁾

- Non mes ***que vam alengar***⁽¹⁷⁾ d'un moment a l'autre.

En aquestes exemples l'accion qu'i suu punt de començar : lo pair que va ensenhar au hilh a podar (*Ex3*), que va har calor (*Ex4*) que van bojar (*Ex5*).

⁽¹⁾ « se mettre en train, en chantier » ⁽²⁾ « bois de chauffage à refendre » ⁽³⁾ « qu'il s'y colle » ⁽⁴⁾ « de bon matin » ⁽⁵⁾ « travailler dur » ⁽⁶⁾ « comment tu te débrouilles » ⁽⁷⁾ « à force de parlementer » ⁽⁸⁾ « plutôt » ⁽⁹⁾ « est en train de » ⁽¹⁰⁾ « tailler » ⁽¹¹⁾ « tant que tu voudras, le temps nécessaire » ⁽¹²⁾ « chez Peiran » ⁽¹³⁾ « font les foins » ⁽¹⁴⁾ « étendre le foin pour qu'il sèche bien » » ⁽¹⁵⁾ « le temps se met au beau » ⁽¹⁶⁾ « labourer » ⁽¹⁷⁾ « nous allons commencer ».

Medecina populara : *un platon*⁽¹⁾

- Vam, Jana, quin te va ?
- Que va com pòt ! Figura't qu'èi atrapat ***un còp d'èr***!⁽²⁾
- A bòm. E quin as hèit aquerò ?
- Ger matin qu'anèi marchar. Que hasè pro de calor, en tornar ***qu'èri en tressudors***.⁽³⁾ La vesia qui èra per dehòra que ***m'arribè de cap***⁽⁴⁾ e que batalèm ua gran paua. E qu'ei atau ***qui m'en.hredí***!⁽⁵⁾
- E lavetz, qu'ei çò qui as hèit ?
- L'òmi que m'a pausat ***un platon***.
- Non ***chaca***⁽⁶⁾ pas trop ?
- Non, non. Chacar non hè pas !

Si non ns'i avisam pas, que podem atrapar ***un còp d'èr*** qui'vs hè mau sovent capvath las còstas com si v'avèn dat un còp, ua borrada, ua castanha. Que parlan tanben de *caut e hred*. Lo malaut que's pòt suenhar en pausar ***un platon*** qui ei un emplastre. En farmacia, que podetz crompar un *emplâtre américain* qui's ***pega***⁽⁷⁾ adaisa a la pèth. Qu'ei un remèdi naturau, mescla de ***pipèr molut***⁽⁸⁾ e d'esséncia de ***clavèth***.⁽⁹⁾ Los nostes ajous que sabèn har ***un platon*** en esténer mostarda enter duas gasas. Mes que'u calè har tiener, n'èra pas tostamps aisit!

⁽¹⁾ « un emplâtre » ⁽²⁾ « un coup d'air » ⁽³⁾ « je suais à grosses gouttes » ⁽⁴⁾ « arriva vers moi » ⁽⁵⁾ « que je me

refroidis » ⁽⁶⁾ « pique » ⁽⁷⁾ « adhère » ⁽⁸⁾ « piment en poudre » ⁽⁹⁾ « clou de girofle ».